[1]אשר יעשה אותם האדם וחי בהם הא כל [א]היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה ר"ש בר רבי אומר הרי הוא אומר [2]רק חזק לבלתי אכול (את) הדם כי הדם הוא הנפש וגו' ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו הפורש ממנו מקבל שכר [ב]גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן הפורש מהן על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות ר' חנניא בן עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר [3]ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: **גמ'** [ג]א"ר יוחנן חלוקין עליו חבריו על רבי חנניה בן גמליאל אמר רב אדא בר אהבה אמרי בי רב תנינן [ד]אין [*]בין שבת ליום הכפורים אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהכרת ואם איתא אידי ואידי בידי אדם הוא רב נחמן [ה](בר יצחק) אומר הא מני רבי יצחק היא דאמר מלקות בחייבי כריתות ליכא דתניא [ו]רבי יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות רב אשי אמר אפילו תימא רבנן זה עיקר זדונו בידי אדם וזה עיקר זדונו בידי שמים אמר רב אדא בר אהבה אמר רב הלכה כר' חנניה בן גמליאל אמר רב יוסף מאן סליק לעילא ואתא ואמר אמר ליה אביי אלא הא דאמר רבי יהושע בן לוי שלשה דברים עשו ב"ד של מטה והסכימו ב"ד של מעלה על ידם מאן סליק לעילא ואתא ואמר אלא קראי קא דרשינן ה"נ קראי קא דרשינן גופא א"ר יהושע בן לוי שלשה דברים עשו ב"ד של מטה והסכימו ב"ד של מעלה על ידם [אלו הן] מקרא מגילה ושאילת שלום [בשם] והבאת מעשר מקרא מגילה דכתיב [4]קימו וקבלו היהודים [ז]קיימו למעלה מה שקבלו למטה ושאילת שלום (א) דכתיב [5]והנה בועז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ואומר [6]ה' עמך גבור החיל [ח]מאי ואומר וכי תימא בועז הוא דעביד מדעתיה ומשמיא לא אסכימו על ידו ת"ש ואומר ה' עמך גבור החיל הבאת מעשר דכתיב [7]הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די [ט]מאי עד בלי די [י]אמר רמי בר רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר די א"ר אלעזר בג' מקומות הופיע רוח הקודש בבית דינו של שם ובבית דינו של שמואל הרמתי ובבית דינו של שלמה בבית דינו של שם דכתיב [8]ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני [כ]מנא ידע דלמא כי היכי דאזל איהו לגבה אזל נמי איניש אחרינא [לגבה] יצאת בת קול ואמרה ממני יצאו כבושים: בבית דינו של שמואל דכתיב [9]הנני ענו בי נגד ה' ונגד משיחו את שור מי לקחתי [10]ויאמרו לא עשקתנו ולא רצותנו [ל][11]ויאמר עד ה' ועד משיחו כי לא מצאתם בידי מאומה ויאמר עד ויאמר ויאמרו מיבעי ליה יצאת בת קול ואמרה אני עד בדבר זה בבית דינו של שלמה דכתיב [12]ויען המלך ויאמר תנו לה את הילד החי והמת לא תמיתוהו (כי) היא אמו מנא ידע דלמא איערומא מיערמא יצאת בת קול ואמרה היא אמו אמר רבא ממאי דלמא יהודה כיון דחשיב ירחי ויומי ואיתרמי דחזינן מחזקינן דלא חזינן לא מחזקינן שמואל נמי כולהו ישראל קרי להו בלשון יחידי דכתיב [13]ישראל נושע בה' שלמה נמי מדהא קא מרחמתא והא לא קא מרחמתא אלא גמרא: דרש רבי שמלאי שש מאות ושלש עשרה מצות נאמרו לו למשה שלש מאות ושישים וחמש לאוין כמנין ימות החמה ומאתים וארבעים ושמונה עשה כנגד איבריו של אדם אמר רב המנונא מאי קרא [14]תורה צוה לנו משה מורשה תורה בגימטריא

שית

אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. וסמיך ליה איש איש אל כל שאר בשרו דמשמע מי שעושה חוקותי אני נותן חיים לו ואלו הן חוקותי איש איש וגו' הא למדת כל היושב ואינו עובר כו': **לזכות את ישראל.** כדי שיהו מקבלין שכר כמה שמונעין עצמן מן העבירות לפיכך הרבה להן שלא היה צריך לצוות כמה מצות וכמה אזהרות על שקצים ונבלות שאין לך אדם שאינו קץ בהן אלא כדי שיקבלו שכר על שפורשין מהן: **גמ' סניפא.** במסכת מגילה אין בין שבת כו': **בהכרת.** * לשון הכרת תכרת (במדבר טו) ואינו שם דבר: **הא.** מתני' דמגילה רבי יצחק היא ולהכי קאמר דזדון כרת בידי שמים ולא בידי אדם אבל מאן דסבירא ליה דמלקות איכא בחייבי כריתות מודי לרבי חנניא דנפטרו מידי כריתתן כיון שלקו ואיצטריך ליה לרבי יוחנן לאשמעינן דחלוקין: **רב אשי אמר אפי' תימא.** מתני' דמגילה רבנן היא דאמרי חייבי כריתות ישנן בכלל מלקות ארבעים ואפילו הכי מודו לר' חנניא דנפטרו מידי כריתתן ודקא אמרת מיתה וכרת בידי אדם הוא לא דמי דזה עיקר זדונו בידי אדם. עיקר עונש של שבת בידי אדם דקאי בסקילה ועיקר עונשו של יום הכפורים בידי שמים דאע"ג דאיכא חיוב מלקות בחייבי כריתות הוא אינו עיקר החיוב דכרת חמור ממלקות ואי מזיד בלא התראה הוא הוי בכרת ונמצא חיובו החמור בידי שמים ואנן בתר עיקר החיוב אזלינן וכן עיקר. מורי. ואית דפרשי עיקר זדונו תחלתו בר כרת הוא ואילו לא לקי נכרת ולא נהירא דהא תרוייהו בהדדי איתנהו ביה לרבנן דאמרי מלקות בחייבי כריתות איכא: **מקרא מגילה.** דקיימין על מקרא מגילה: **ושאילת שלום בשם.** דמותר לאדם לשאול בשלום חבירו בשם כגון יברכך ה' עליך שלום ואין בו משום מוציא שם שמים לבטלה. מרבי. ל"א שאילת שלום בשם דחייב אדם לשאול בשלום חבירו בשם ואנו נמי כי שיילינן אהדדי מדכרינן שם דשלום שמו של הקב"ה דכתיב (שופטים ו) ויקרא לו ה' שלום לשם ה': **והבאת מעשר.** כדאמרינן ביבמות (דף פו:) דעזרא הסופר קנסינהו ללוים לפי שלא עלו עמו וצוה להביא כל המעשרות אל לשכת בית ה' והיו הכהנים והלוים שוים במעשר ראשון כדכתיב בעזרא (נחמיה י) והיה הכהן בן אהרן עם הלוים ב(ב)מעשר הלוים וגם חזקיהו עשה כמו כן הכין לשכות להביא כל המעשרות כהן כדי שלא יקבלום הלוים שהיו עכו"ם(י) כדכתיב בדברי הימים (ב לא) ויאמר חזקיהו להכין לשכות בבית ה' ויכינו ויביאו את התרומה (ס)ואת המעשר וגם הוא תיקן להעלות לירושלים מעשר ירק ומעשר אילן דכתיב (שם) וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר וגו' ומפרש בנדרים (דף נה.) מאי וכפרוץ הא כל הני דאורייתא ניהו ומשני מעשר ירק ומעשר אילן וכתיב בתרי עשר(ע) דקאמר להו נביא לישראל הביאו את כל המעשר אל בית האוצר [וגו'] ובחנוני נא בזאת וגו' אלמא דהסכים: **ואומר ה' עמך גבור החיל.** מדקאמר ליה מלאך לגדעון שאילת שלום בשם אלמא דהסכים: **הופיע.** נגלה והוכיח כשעת הצורך בלע"ז פרובי"ר כך שמעתי. ל"א הופיע נשמעה בקול גדול. בנימוקי רבי: **בבית דינו של שם.** לא היה שם חי באותה שעה שהרי מת אלא בית דין של אחריו מבניו ותלמידיו וקרי ליה בית דין של שם כמו בית שמאי ובית הלל: **ממני יצאו כבושים.** דברים נעלמים הללו מאתי יצאו שלפי שיהודה היה מלך והיא זכתה לצאת ממנה מלכים (פ)מתוך שהיתה צנועה בבית חמיה יצאתה גזירה זו מלפני שיצא זרע משניהם כך קיבל רבי מעיקרא. לישנא אחרינא מאתי היתה שיצאו ממנה שני בנים הללו לכבוש העולם שהרי עתיד דוד ומשיח לצאת ממנה: **בית דינו של שמואל.** לעולם ישראל אמרו עד (ב) דהא דכתיב ויאמר בני ישראל איקרו יחיד: **רמ"ח מצות עשה.** דכל אבר ואבר אומר לו עשה מצוה: **שס"ה [מצות] לא תעשה.** שבכל יום מזהירים עליו שלא לעבור: **מפי משה**

שית

והבאת מעשר. פירש הקונט' שקנס עזרא ללוים ותיקן שיביאוהו לכהנים כמו התרומה וכמדומה מלשונו שעוד פירש פירוש אחר שיפרשו מכל פירות אילן כמו שתיקן חזקיהו ולכדכתיב וכפרון הדבר:

באוריה

עין משפט נר מצוה

קלה א מיי' פ"א מהל' שביתת עשור הל' ג סמג לאוין סח טוש"ע א"ח סי' תרי"א ס"ב:

◆

תורה אור השלם

1. ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני יי: ויקרא יח ה
2. רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר: דברים יב כג
3. יי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: ישעיהו מב כא
4. קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה: אסתר ט כז
5. והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים יי עמכם ויאמרו לו יברכך יי: רות ב ד
6. וירא אליו מלאך יי ויאמר אליו יי עמך גבור החיל: שופטים ו יב
7. הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר יי צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די: מלאכי ג י
8. ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה: בראשית לח כו
9. הנני ענו בי נגד יי ונגד משיחו את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי ואת מי עשקתי את מי רצותי ומיד מי לקחתי כפר ואעלים עיני בו ואשיב לכם: שמואל א יב ג
10. ויאמרו לא עשקתנו ולא רצותנו ולא לקחת מיד איש מאומה: שמואל א יב ד
11. ויאמר אליהם עד יי בכם ועד משיחו היום הזה כי לא מצאתם בידי מאומה ויאמר עד: שמואל א יב ה
12. ויען המלך ויאמר תנו לה את הילוד החי והמת לא תמיתהו היא אמו: מלכים א ג כז
13. ישראל נושע ביי תשועת עולמים לא תבשו ולא תכלמו עד עולמי עד: ישעיהו מה יז
14. תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: דברים לג ד

◆

לעזי רש"י

פרובי"ר. לאכת.

מסורת הש"ס

א) [קידושין לט:], ב) [מגילה יא:], ג) [מגילה ז: ע"ש], ד) שם, ה) [שם ליתא], ו) [לעיל יג: וש"נ], ז) מגילה ז., ח) ברכות נד. [ודף סג.], ט) תענית ט. [כב: ע"ש שבת לג: וע"ש], י) נ"א אמר ר"ח אמר רב, כ) [סוטה י:], ל) [נ"ל ויאמר אליהם עד ה' בכם ועד משיחו היום הזה], מ) [נ"ל בעשור], נ) [כס"א: שהיו עובדים ע"ז], ס) [נ"ל והמעשר], ע) מלאכי ג, פ) [מגילה יד:].

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בהכרת. לשון הכרת. עי' תוי"ט פרק א משנה ב דמגלה:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ושאילת שלום בשם דכתיב: (ב) רש"י ד"ה בית דינו וכו' עד והא דכתיב:

◆

מוסף רש"י

אמרי בי רב תנינן. דחלוקין (מגילה ז:). זדונו בידי אדם. יש בה מיתת ב"ד (שם). ואם איתא. דנפטרו. אידי ואידי בידי אדם הוא. דאף ביום הכפורים יש מלקות על לאו שבו וב"ד פוטרין אותו מכרת (שם). רב נחמן אומר. לעולם אימא חלוקין עליו חביריו והא דקתני דאין זדונו בידי אדם, הא מני ר' יצחק היא. דאמר דאין מלקין כלאו הניתן לאזהרת כרת אפילו התרו בו למלקות ויליף טעמא מהאי קרא (שם). חייבי כריתות בכלל היו. כל חייבי כריתות של עריות היו בכלל ונכרתו הנפשות העושות וגו', שכתוב בפרשת עריות, ולמה יצאת כרת באחותו. דכתיב בקדושים והיו ואיש כי יקח את אחותו וגו'. לדונה בכרת ולא במלקות. אם התרו בהן (שם). לכך יצא בכרת שלבן לומר שאין כאן עונש אלא כרת לבדו (לעיל יג:) ויהיה מלמד על הכלל כולו, דלית ליה חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן (כריתות ב:). אפילו תימא רבנן. דאמרי מלקות אבל כרת, ואפילו הכי ליכא למילף מינה שחלוקין על ר' חנניה, והכי קאמר מתניתין שבת עיקר חומר זדונו בידי אדם וזה עיקר חומר זדונו בהכרת, ומיהו אם התרו בו ולקה מיפטר (שם). ושאילת שלום בשם. בשמו של הקב"ה ולא אמרינן מזלזל הוא בכבודו של מקום בשביל כבוד הבריות להוציא שם שמים עליו, ולמדו מבועז שאמר ה' עמכם, ומן המלאך שאמר לגדעון ה' עמך גבור החיל (ברכות נד.). וכי תימא בועז הוא דעביד מדעתיה. ולא גמרינן מיניה, תא שמע. דגמרינן ממלאך שאמר לגדעון (שם סג.). עד שיבלו. שייגעו, דולורא"ש בלע"ז (תענית

ט:. מנא ידע. שממנו היא מעוברת, שמא אף אחרים באו עליה (סוטה י:). יצאת בת קול ואמרה. ויאמר בת קול אמרה, ממני יצאו כבושים. דברים עלומים שנגזרו מלפני שיצאו ממני מלכים, ואי אפשר לצאת אלא מיהודה דכתיב (בראשית מט) גור אריה יהודה. כבושים, דברי סתר, גזרת המלך, כמו בהדי כבשי דרחמנא למה לך, בברכות (י.) גבי חזקיה (סוטה י:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones